

2015-imut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuut (Aningaasaqarnermut Aatsitassaqaqarnermullu Naalakkersuisoq)

Saqqummiussissut (Aningaasaqarnermut Aatsitassaqaqarnermullu Naalakkersuisoq)

1. Siullermeerneqarnera

2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut Naalakkersuisut sinnerlugit saqqummiuppara. Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut manna immikkuullarissuuvoq, tassa ukiumi atuuffissaani akuersissutigineqartussaagami.

Aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi anguniakkat tunngaviillu

Aningaasaqarnermut tatisimaneqarpoq. Tamanna tamanit ilisimaneqarpoq. Ajornartorsiutaasoq tassaavoq aningaasaqarnikkut unammilligassat ukiumi kingullerni amerliartupiloorsimanagerat. Assersuutitut marlussuit oqaatigilakka. Siunissami Pituffimmit isertitakinnerulernissaq aamma Kitaani raajartassat ikileriarujussuanagerat aningaasaqarnermut kinguneqassaaq. Assersuut alla tassaavoq ukiorpassuarni tulliuuttuni ikinnerujartuinnartut amerlanerussuteqartunut pilersuisuulertussaanagerat. Tamannaannaq piffissami qaninnerusumi aningaasaqarnikkut annertuumik unammillerfiusussaavoq, tassa iliuuseqarfigneqanngikkuni.

Allatut oqaatigalugu aningaasaqarnerput patajaattunngoqqissappat aamma imminut napatissinnaajortoqqilissappat Naalakkersuisut Inatsisartullu annertuumik iliuuseqarnissaat pisariaqarpoq.

Naalakkersuisut ukioq mannamiit ukioq 2018 tikillugu aningaasanut inatsisitigut anguniagarivaat qinigaaffimmi tamatumani aningaasartuutit isertitallu oqimaaqatigiissinneqarnissaat.

Anguniagaq tamanna piviusunnngortinniarlugu Naalakkersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsinissamut anguniakkat tunngavissallu arlallit akuersissutigaat. Tamakku kingunerisaannik aningaasanut inatsit oqimaaqatigiittuussaaq imaluunniit piffissamut ukiumi sisamanik tamakkiisumik sivisussusilimmut IS-mi angusat pitsaasuussasut, soorlu aningaasanut inatsimmi taamaasiortoqartoq. IS isumaqarpoq ingerlatsinermit sanaartornermullu aningaasartuutit.

2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut IS-imi 76 mio. koruuninik 2015-imi amigartoorfiussaaq, tamakkiisumilli piffissamut tamarmiusumut 2015-imiit 2018-imut 0,8 mio. koruuninik sinneqartooruteqarluni.

Ukioq manna amigaartooruteqartussatut missingersuusiortoqarpoq, 2016-imiilli sinneqartooruteqartoqalissasoq naatsorsuutigineqarluni. Tassa missingersuutitut

pitsanngorsaatisanik arlalinnik aallartitsinikuunerput tassani pissutaavoq. Missingersuutitut pitsanngorsaatisat ilaatigut anguneqassapput aaqqissusseqqinnerit naammassineqarnerisigut aamma ukiumut 100 mio. koruuningajalluinnarnik isertitassanut sillimmateqartarnerup atuutsinneqalereratigut. Taakkua saniatigut 2015-imit 2018-imut ukiut tamaasa Namminersorlutik Oqartussat ingerlatsinerannit, tassunga ilanngullugit Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaannit 50 mio. koruuninik sipaaruteqartoqartassaaq. Sipaarutissat ataatsimut isigalugit piffissami pineqartumi aningaasartuutissat 200 millioner koruuninik ikilisinneqassapput.

Aaqqissusseqqinnissat sipaarutissallu naammassineqarnissaannik pisariaqartitsineq iserfigitinnagu nunatta aningaasaqarnikkut inissisimanagera naatsumik oqaluttuarissavara.

Aningaasaqarnitta inissisimanagera

Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit kingullermik nalunaarusiaanni takutinneqarpoq aningaasaqarnerup ajorsiarortoq. Aningaasaqarnerup ajorsiarortnera 2012-imi aallartippoq 2013-imilu ajorsiarortnera ingerlaannarluni. Aningaasaqarnerup ajorsiarortnera 2014-imi ingerlaannassasoq naatsorsuutigineqarpoq, Aningaasaqarnermulli Siunnersuisoqatigiit naatsorsuutigivaat 2015-imi suliassat annikitsumik amerleriassasut. Suliassat annikitsumik amerleriarnissaannik naatsorsuuteqarnermut ilaatigut pissutaavoq sanaartornerit annertuut aallartinneqartussaanagerat. Ilaatigut tassani pineqarput Nuummi Umiarsualivissap parnaarussivissallu nutaap pilersinneqarnissaat. Suliassat taakku marluusut aningaasaqarnitsinnut pitsaasumik sunniuteqassapput. Akerlianik 2015-imi raajartassat 85.000 tonsinit 73.000 tonsinut ikilisinneqarnerat killormut sunniuteqassaaq. Tamakkuli tamaasa ataatsimut isigalugit Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit naatsorsuutigivaat aningaasaqarnitta annikitsumik pitsanngoriarnissaa.

Taamaammatt Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit erseqqissaatigeqqippaat aaqqissusseqqinnissaq pisariaqartinneqartoq, tassa inuiaqatigiinni aningaasaqarnerput ineriartornerpullu pisariaqartinneqartumik siuarsassagutsigu. Aaqqissusseqqinnissat kinguartissagutsigit nunarput suli annertunerusunik ajornartorsiuteqalissaaq. Unammilligassarpassuagut naammassiniarlugit politikikkut ingerlatsilluarnissaq Naalakkersuisut kissaatigaat.

Novemberip qaammataani Naalakkersuisut missingersuutinik malitseqartitsinerminni nassuiaatigaat, Nunatta Karsiata 2014-imut Naatsorsuutaani 275 mio. koruuningajalluinnarnik IS-ip amigartooruteqarnissaa naatsorsuutigineqartoq. Martsip qaammataata aallartinnerani Nunatta Karsiata Naatsorsuutai suli naammassineqanngillat. Ilisimatitsissutigisinnaavarali isertitat pitsaanngitsumik nikingassuteqarnerat missingersuutinik malitseqartitsinermi naatsorsuutigisamit annertunerungaassasoq. Tamannali matussuserneqassaaq ingerlatsinermut, tapiissutinut inatsisitigullu pituttugaasumik aningaasaliissutinik siusinnerusumut naleqqiullugu atuinikinnerungaatsiarnikkut. Ingerlatsinermut tapiissutinullu aningaasaliissutaannaat eqqarsaatigalugit 2014-imi 75 mio. koruuningajalluinnarnik atuinikinnerusoqarpoq.

Isertitat ikiliartornerat Pituffimmilu sakkutooqarfimmu tunngatillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutip annaaneqarnera kinguneqaateqarput.

Ukiup aningaasaqarfiusup 2014-ip takutippaa missingersuinnermut sanilliullugu isertitat annikinnerusut. Tamatuma kinguneranik 2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi isertitassanik Naalakkersuisut arlalitsigut appaangaatsiarput. Tamatumani pingaartumik pineqarput akitsuusersuinikkut, inissianik tunisaqarnikkut isertitat kiisalu Nukissiorfiit nunatta karsianit taarsigassarsiaasa erniaatigut akilersorneqarnerisigullu isertitat. Taakku saniatigut iluanaarutinit, nuna tamakkerlugu ingerlatseqatigiiffinnillu akileraarutinit kiisalu iluanaarutinit 2016-imi isertitassat aamma ammut iluarsineqarput. Tamatumunnga tunngaviuvoq Pituffimmi sakkutooqarfik pillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissut amerikamiut ingerlatseqatigiiffiutaanut tunniunneqarnera. Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutip amerikamiut ingerlatseqatigiiffiutaanut tunniunneqarnerani nunatta karsiata annaasassai tamarmiusut 2016-imit ukiumut 100 mio. koruuniusassasut maannakkorpiaq nalilerneqarpoq.

Isertitat ikiliartornissaat pakkersimaarniarlugu Naalakkersuisut siunnersuutigaat, aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip aappassaaneerlugu suliarineqarnerani ukiut tamaasa 50 mio. koruuninik sipaaruteqartoqartassasooq. Sipaarutissat aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi Missingersuutiniq iluarsineq, allaffissorneq pillugu konto pingaarnermut 20.11.56-imut ilanngunneqarput.

Naalakkersuisunit siunertarineqarpoq sipaarutissat allaffissornermut aningaasaliissutinit kiisalu ingerlatsinnermut tapiissuteqarnissamullu aningaasaliissutinit allanit pissarsiarineqassasut. 2014-imi ingerlatsinnermut tapiissutinullu aningaasaliissutinit 75 mio. koruuninik atuinikinnerusoqarpoq. Taamaammat Naalakkersuisut isumaqarput, sipaarutissatut siunnersuutigineqartut innuttaasut kiffartuussinermik ajornerulertoqarneranik malugisaqartinnikkaluarlugit naammassineqarsinnaasut.

Akileraartarnermi akitsuusiisarnermilu isertitaqarnerulernissamut sillimmatit pillugit konto pingaarnermut 24.13.50-imut ukiumut 100 mio. koruuningajalluinnaat isertitassatut sillimmasiunneqartut 2016-imit ikineqartassapput. Pituffimmi sakkutooqarfik pillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissut amerikamiut ingerlatseqatigiiffiutaanut tunniunneqarneratigut nunatta karsiata annaasassai isertitassatut sillimmatit matussusissavaat. Isertitassatut sillimmatit 2015-imut aningaasanut inatsimmi atuutsinneqassanngillat, tullissaanilu isumaqatiginninniarnermi ajornartorsiut appartinneqassappat taakku amerlassusissaat ammut iluarsineqarsinnaapput.

Suli aaqqissuusseqqittoqarnissaanik annertuumik pisariaqartitsineq.

2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut manna aqqutigalugu Naalakkersuisut kissaatigaat aaqqissuusseqqilluni suliassat aallartinneqarnissaat. Siunnersuummi ilanngunneqarput aaqqissuusseqqilluni suliassat, ilaatigut tassaasut siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermik aaqqissuusseqqinnissaq, nammineq inuttut soraarnerussutisianik akileraarusersuisalernissaq kiisalu aalisarnermi isumalluutinit akileraarnerusalernissaq. Aaqqissuusseqqinnissat takku Aaqqissuusseqqinnerit sunniutaat pillugit konto pingaarnerp 20.11.51-ip ataani missingerneqarput, tassani naatsorsuutigineqarluni missingersuutit 2016-imi 70 mio. koruuninik 2017-imiillu 110 mio. koruunit missaannik pitsanngoriaateqassasut.

Aappaaneerinninnermi aqqissuuseqqinnerit aningaasaqarnermut kingunerisaat nutaanerit ilanngullugit allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqassaaq.

Aqqissuuseqqinnissanut siunnersuutit innuttaasorpasuit ulluinnaannut sunniuteqassapput. Tamanna Naalackersuisut ilisimalluarpaat, avaqqunneqarsinnaanngilarli kingusinnerusukkut suli annertunerusumik akiligassaqaqalissanngikkutta. Tamanna aamma pissutigalugu Naalackersuisut anguniarpaat isumaginninnermi aqqissuussaqaq attatiinnarsinnaaqqullugu aqqissuuseqqinnissat naammassineqarnissaat. Pingaaruteqarpoq inuiaqatigiit tamarmiullutik inuiaqatigiit ajornartorsiorunnaartinneqarnissaannut peqataanissaat – tassa ataasiakkaanit kisimi sulissutigineqarani.

Tamakku saniatigut aamma pingaaruteqarpoq oqaatigissallugu, kisimiinnginnatta inuiaqatigiinni atukkatsinnik aqqissuuseqqinnissamik siunnersuuteqartuni. Ukiut kingullit ingerlanerini ilaatigut Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuarmit, Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiinnit kiisalu inuiaqatigiit ilutsinni suliaqartunit allanit.

Taamaamat Naalackersuisut Inatsisartunit partiit kaammattorpaat aqqissuuseqqinnissanut peqataaqqullugit, tassa inuiaqatigiit tamarmiusut nuannaarutigisinnaasaannik ataatsimoorluta erseqqissumik angusaqarniarutta. Taamatuttaaq aqqissuuseqqinnissamat siunnersuutit piareersarneqarneranni suliassanut atatillugu soqutigisallit Naalackersuisunit oqaloqatigineqarput. Taamaalilluni anguniarneqarput siuariartortitsivinnissaq, suliffissaqarnerulernissaq aamma atugarissaarnikkut tunniunneqartartunik siunissamat qularnaarinninnissaq, tassa ikinnerusut amerlanerusunik pilersuisussanngorpata aningaasaqarniarneq piffissamat ungasinnerusumut ataqatigiissinnaasunngorlugi. Taamaasiussaagut uagut nammineq pilluta. Aamma taamaasiussaagut meeqqagut kinguaassagullu pillugit.

Aqqissuuseqqinnerni pineqaannangilaq inummut ataatsimut aningaasaqarnikkut kajuminnerulersitsinerit allanngortinneqarnissaat, kisiannili aamma isumalluutinit inuussutissarsiornikkullu pilersinnaasunit oqartussaaffigisatsinnit annertunerusunik pissarsisinnaanissarput.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi nutaamik akitsuuseeriaasissatut siunnersuut ilanngullugu naatsorsorneqarsimavoq, taassuma aqutissiuutissavaa Kalaallit Nunaannut umiarsuarsuit takornariartaatit atorlugit amerlanerusunik takornariarusuttunik aggersaasinnaanissaq. Taamatuttaaq imaani isumalluutit pitsaanerusumik atorneqarnissaat anguniarlugu Naalackersuisut aalisarnermut tunngatillugu suliniutinik nutaanik aallartitsipput. Suliami tassani aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermut tunngatillugu pingaarnertut soqutigisallit ilaatinneqassapput. Aqqissuuseqqinnerit aqutissiuussissapput sineriammut qanittumi aalisartarnermik nutarsaanissamat, tassa ilaatigut siunertamut naapertuuttumik atugassaqartitsilluni isumalluutinik tamarmiusunik atuinikkut taakku inuiaqatigiinnut annertunerusumik iluaqutaasinnaanngorlugit. Aalisarnermik aqqissuuseqqinnissat suliaqarfimmut atatillugu soqutigisalinnik suleqateqarluni maanna piareersarneqartut tamatumunnga ikiuutaassapput.

Naalakkersuisunuttaaq innersuussutigisinnaava 2015-imut Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarusiassaq, tassani Naalakkersuisut aqqissuusseqqinnissanut pilersaarutaat erseqqinnerusumik nassuiarneqarput.

Naalakkersuinikkut isumaqatiginninniarnert

Naalakkersuisut sinnerlugit partiit tamaasa 2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip aallaqqaammut oqaluuserineqarnissaanut qaaqquvakka. Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip aappassaaneerlugu pingajussaaneerlugulu suliarineqarnissaata tungaanut partiit tamarmik suliap ingerlateqqinneqarnissaanut ilaatinneqarnissaat qilanaaraara. Naalakkersuisut anguniagarivaat sapinngisamik amerlanerpaanik tunuliaqutaqarluni aningaasanut inatsisissap attanneqarsinnaasup siumullu sammiveqartup akuerineqarnissaa.

Siunissami aningaasaliissutissat

Aningaasanut inatsimmi taamaallaat pineqarneq ajorpoq piffissaq qaninnerusok eqqarsaatigalugu isertitat aningaasartuutillu oqimaaqatigiissinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa. Aammali pineqartarpoq piffissaq ungasinnerusok eqqarsaatigalugu innuttaasunut inuussutissarsiuteqartunullu aqqissuussaasumik pitsanngorsaataasinnaasunik aningaasaliissuteqartarnissaq.

Naalakkersuisut kissaatigaat timmisartoqarfeqarnermi malunnaatilimmik aningaasaliissuteqarnissaq. Timmisartoqarfeqarnerup aqqissuussaanera nutaanngitsuvoq ingerlanneqarneralu nalinginnaasumik akisulluni, aamma sananeqaataanik pissuteqartumik innuttaasut tikiffissaminnut toqqaannartumik timmisinnaanngillat, amerlasuutigulli ataasiarlutik arlaleriarlutilluunniit mittarfimmut allamut aqqusaartariaqartarput, tassa nunap iluani imaluunniit Kalaallit Nunaannut Kalaallillu Nunaannit timmisartoraluarunilluunniit. Aamma maanna aqqissugaanerata takornariaqartitsineq aningaasanik isaatitsillaataasartok pitsaanerpaamik ineriartortinneqarnissaa ikorfartunngilaa.

Naalakkersuisut kissaatigaat Ittoqqortoormiini, Tasiilami, Qaqortumi, Nuummi Ilulissanilu timmisartoqarfiliornissat aamma timmisartoqarfinnik allilerinissat ukkatarineqassasut. Timmisartoqarfiit taakku siunnersuutigineqarput aningaasaqarnermik inuiaqatigiinnillu isiginninneq aallaavigalugu, timmisartoqarfinnillu aningaasaliissuteqarnissamik Naalakkersuisut pilersaarutaanni qitiutinneqassallutik.

Attaveqaasersuisup angallasseriaaseq pitsaanerpaamik ikorfartussavaa aamma inuussutissarsiutit ineriartortinneqarnissaannut pitsaanerusumik periarfissaqartilissavai. Timmisartoqarfiit nutaat sanaartorneqarnissaannut atuutereersullu ilaasa allilerneqarnissaannut aningaasaliissuteqarnissaq pisariaqartilluinnarneqarpoq. Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup nunami angallasseriaatsip pitsanngorsarneqarnera aallaavigalugu silaannakkut angallassineq pillugu immikkoortunut pilersaarutit maanna piareersarlugit suliaraa.

Illoqarfinni siusinnerusukkat taaneqartuni tallimaasuni timmisartoqarfiliornissaq timmisartoqarfinnillu allilerinissaq en miliard koruunit sinnerlugit akeqassaaq. Inaarutaasumik aningaasaliissuteqarnissamut apeqqutaapput timmisartoqarfinnut

tunngatillugu aaqqiissutissat, pingaartumik mittarfiit angissusissaat. Timmisartoqarfinnut arlalinnut tunngatillugu misissueqqissaartoqarpoq, sulili pissutsit arlallit, taakkununga ilanngullugit pisariaqartitsinerit sanaartornermilu aningaasartuutissat qulaajarlugit suliaqarnissaq amigaataavoq. 2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi timmisartoqarfiliornissamut aningaasaliissutissanik immikkoortitsisoqanngilaq. Akerlianik suliaqarfinnut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq, ilaatigut misissueqqaarnissanut, piareersaalluni suliaqarnissanut, suliniutissanut Assartuussineq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaani suliarineqartunut tunngatillugu pilersaarusiorniluni siunnersuusiornissamut atugassanik.

Timmisartoqarfiliornissamik timmisartoqarfinnillu allilerinissamik aalajangiinermut atatillugu piginnittut periusissaat aningaasaliissuteqariaasissarlu, taakkununga ilanngullugu Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsinissamik pisariaqartitsinerat imaluunniit ingerlatseqatigiiffik taarsigassarsinissamik pisariaqartitsinersoq isummerfigineqartariaqarput. Tamanna pissaaq siunissami ingerlatsinermut aamma akiitsunut aningaasalersuinissamullu periusissiaq eqqarsaatigalugu. Naalakkersuisut suliaqarfinnut tunngatillugu naalakkersuinikkut takorluukkat pingaarnersiuinissamullu tunngavissat erseqqissaaffiginiarlugit UPA 2015-imi partiit isumasioqatigiissinniarlugit qaaqquniarpaat. Tamatumani siunertarineqarpoq ukioq manna Inatsisartut ukiakkut katersuunneranni aningaasaliissuteqartarnissaq pillugu isummernissamut tunngavissiornissaq.

Taamatut oqaaseqarlunga Naalakkersuisut 2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaat Inatsisartunit akuersaartumik oqaluuserisassanngortippara.